

SYNODUS EPISCOPORUM BULLETIN
13. riadne plenárne zhromaždenie Biskupskej synody
7. – 28. októbra 2012
Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery

Podľa noriem uvedených v *Ordo Synodi Episcoporum* (porov. čl. 15 a 39), je latinský text oficiálnym textom Záverečného zoznamu propozícií riadneho plenárneho zhromaždenia Biskupskej synody, o ktorých hlasovali synodálni otcovia a ktoré boli určené a s úctou zverené Najvyššiemu veľkňazovi. Tento text je zo svojej povahy dôverný, a preto sa zvyčajne nezverejňuje, keďže sa rešpektuje konzultačný charakter synodálneho zhromaždenia.

Pri tejto príležitosti však bola – pod dohľadom Generálneho sekretariátu Biskupskej synody a s láskavým zvolením Svätého Otca Benedikta XVI. – pripravená pracovná, neoficiálna anglická verzia a publikovaná v *Bulletine Tlačovej kancelárie Svätej stolice*.

V tejto súvislosti je nevyhnutné zdôrazniť, že *Propositiones* sú v istom okamihu výsledkom synodálneho procesu a majú slúžiť na prípadnú promulgáciu pápežského dokumentu, pričom vôbec neuberajú z bohatstva nachádzajúceho sa v *Lineamentách*, *Instrumentum laboris*, v diskusiách v synodálnej sále, *Relatio ante disceptationem*, *Relatio post disceptationem* a v *Posolstve Božiemu ľudu* (*Nuntius*). Práca v malých skupinách umožnila dosiahnuť konsenzus, pričom synoda prebiehala – a to aj v okamihoch voľnej diskusie – v atmosfére intenzívne prežívaného spoločenstva biskupov *cum Petro* a *sub Petro* ktoré bolo výsledkom modlitieb a vzájomného počúvania.

ZÁVEREČNÝ ZOZNAM PROPOZÍCIÍ

Úvod

1. propozícia: Dokumentácia predložená Svätému Otcovi

Ako dodatok k celkovej dokumentácii vzťahujúcej sa k tejto *Synode o novej evanjelizácii na odovzdávanie kresťanskej viery*, ktorá bola predložená Svätému Otcovi na uvažovanie a do ktorej patria *Lineamenta*, *Instrumentum laboris*, *Relatio ante disceptationem*, *Relatio post disceptationem*, príspevky prednesené v synodálnej sále aj tie písomné (*in scriptis*), *Posolstvo Božiemu ľudu*, *Správy z malých skupín* a ich diskusií, synodálni otcovia zvlášť zdôrazňujú nasledujúce propozície.

Synodálni otcovia tiež pokorne prosia Svätého Otca, aby zvážil, či by nebolo vhodné vydať dokument o odovzdávaní kresťanskej viery prostredníctvom novej evanjelizácie.

2. propozícia: Synoda vyjadruje vd'ačnosť

Synodálni otcovia s vd'ačnosťou oceňujú bohatstvo pápežského učenia, obohateného plodmi predošlých synodálnych zhromaždení, ktoré je základom pre prácu počas zasadania Synody o novej evanjelizácii na odovzdávanie kresťanskej viery. Úvahy počas synody čerpali z takých dokumentov, ako sú *Evangelii nuntiandi* pápeža Pavla VI., *Catechesi tradendae*, *Redemptoris missio* a *Novo millennio ineunte* blahoslaveného pápeža Jána Pavla II., a tiež *Deus caritas est*,

Sacramentum caritatis a *Verbum Domini* pápeža Benedikta XVI. Najnovší príklad takejto duchovnej orientácie je *Rok viery*, vyhlásený Svätým Otcom na začiatku synody. Za tento prorocký úrad sme mu veľmi vďační.

3. propozícia: Východné katolícke cirkvi

Východné katolícke cirkvi *sui juris*, ktoré sú osvetlené Tradíciou, ktorá bola odovzdávaná od apoštolov cez otcov, sú dedičstvom celej Kristovej cirkvi (porov. *Orientalium Ecclesiarum*, 2; *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium*, 39).

Tieto cirkvi sú súčasťou apoštolského dedičstva, prostredníctvom ktorého bola dobrá zvesť prinesená až do vzdialených krajín (porov. *Ecclesia in Medio Oriente*, 88).

Sú vďačné za to, že im bola ponúknutá možnosť vykonávať pastoračné povinnosti voči vlastným veriacim, ktorí migrujú do krajín s latinskou cirkevnou tradíciou. Dúfajú tiež, že veriaci a klérus partikulárnych cirkví v celom svete lepšie spoznajú a budú rešpektovať ich tradíciu .

I. Povaha novej evanjelizácie

4. propozícia: Svätá Trojica – zdroj novej evanjelizácie

Cirkev a jej evanjelizačné poslanie má svoj pôvod a zdroj v Najsvätejšej Trojici, v súlade s Otcovým plánom a dielom Syna, ktoré vyvrcholilo jeho smrťou a slávnym vzkriesením, a tiež v súlade s poslaním Ducha Svätého. A Cirkev naďalej pokračuje v tejto misii Božej lásky k nášmu svetu.

Evanjelizáciu treba chápať v širokom a hlbokom teologicko-doktrínálnom rámci ako činnosť skrze slová a sviatosti, ktorá nám, zvlášť prostredníctvom Eucharistie, umožňuje účasť na živote Trojice, a to v nás potom – skrze milosť Ducha Svätého – prebúdza silu evanjelizovať a vydávať svedectvo o Božom slove s entuziazmom a odvahou.

Nová evanjelizácia uznáva primát Božej milosti a to, že v krste začína človek žiť v Kristovi. Tento dôraz na božské synovstvo môže priviesť pokrstených k životu viery, ktorým sa vo všetkých stránkach ich osobnej aktivity jasne odhalí ich kresťanská totožnosť.

5. propozícia: Nová evanjelizácia a inkulturácia

Ježiš nám ponúka dar Ducha Svätého a zjavuje nám Otcovu lásku.

Nová evanjelizácia je časom prebudenia, nového povzbudenia a nového svedectva o tom, že Ježiš Kristus je centrom našej viery i každodenného života. Vyzýva každého člena Cirkvi, aby si obnovil svoju vieru a zaktualizoval svoje úsilie podeliť sa o ňu.

Vyžaduje si tiež, aby sme rozlišovali vo svete znamenia čias, ktoré vplývajú na službu univerzálnej Cirkvi a tiež na rozličné partikulárne cirkvi na ich vlastných územiach. Medzi tieto znamenia zaiste patrí to, že si ľudia čoraz viac uvedomujú nutnosť zmeniť okolnosti každodenného života.

Nová evanjelizácia tiež vyzýva Cirkev, aby išla za tými, ktorí sa vzdialili od Boha a kresťanského spoločenstva a aby ich pozvala počúvať Božie slovo a stretnúť sa s Pánom Ježišom novým a hlbokým spôsobom.

Nová evanjelizácia vyzýva k tomu, aby sa osobitná pozornosť venovala *inkulturácii viery*, ktorá umožňuje odovzdávať evanjelium takým spôsobom, že sa v každej kultúre zhodnotí to, čo je

pozitívne, a zároveň sa očistí od prvkov, ktoré bránia plnej realizácii človeka podľa Božieho plánu, zjaveného v Kristovi. Inkulturácia zahŕňa úsilie o to, aby sa „evanjelium vteliло do národných kultúr” (KKC, 854).

6. propozícia : Ohlasovanie evanjelia

Boh, náš záchranca, chce, aby bol každý spasený a aby každý spoznal pravdu (porov. *1 Tim 2, 4*). Pretože Cirkev verí v tento Boží plán univerzálnej spásy, musí byť misionárska (porov. *Evangelii nuntiandi*, 14, KKC, 851). Vie tiež, že „tí, ktorí bez vlastnej viny nepoznajú Kristovo evanjelium a jeho Cirkev, ale s úprimným srdcom hľadajú Boha a pod vplyvom milosti sa snažia skutkami plniť jeho vôľu, poznávanú hlasom svedomia, môžu dosiahnuť večnú spásu” (*Lumen gentium*, 16). Evanjelium Ježiša Krista je ohlasovaním jeho života a veľkonočného tajomstva jeho utrpenia, smrti, vzkriesenia a oslávenia.

Koncil nám však pripomína, že evanjelizácia je pre spásu všetkých nevyhnutná, pretože „ľudia, oklamaní zlým duchom, sa neraz stratili vo svojich myšlienkach a Božiu pravdu zmenili na lož, slúžiac skôr stvoreniam ako Stvoriteľovi (porov. *Rim 1, 21 a 25*), alebo žijú a zomierajú na tomto svete bez Boha, a tak sa vystavujú krajnému zúfalstvu. Preto Cirkev pamätá na Pánov príkaz: ‚Hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu‘ (*Mk 16, 15*), a na Božiu slávu a spásu všetkých sa horlivo stará o rozvoj misií” (*Lumen gentium*, 16).

7. propozícia : Nová evanjelizácia ako trvalý misijný rozmer Cirkvi

Navrhuje sa, aby Cirkev hlásala trvalý celosvetový misijný rozmer svojho poslanie a povzbudila tak partikulárne cirkvi k evanjelizácii.

Evanjelizáciu možno chápať v troch aspektoch. Najskôr ide o evanjelizáciu *ad gentes*, teda ohlasovanie evanjelia tým, ktorí nepoznajú Ježiša Krista. Ďalej je to postupný rast vo viere v bežnom živote Cirkvi. A nakoniec ide o novú evanjelizáciu, osobitne zameranú na tých, ktorí sa vzdialili od Cirkvi. Pri tejto činnosti má Cirkev využiť a zapojiť všetkých svojich členov a ich rozličné schopnosti. Zároveň má každá partikulárna Cirkev mať slobodu evanjelizovať podľa svojho vlastného charakteru a vlastnej tradície, vždy však v jednote s vlastnou biskupskou konferenciou alebo synodou východných katolíckych cirkví. Táto celosvetová misia je odpoveďou na pôsobenie Ducha Svätého, ako nové Turíce, a bola vyhlásená pápežom, ktorý pozýva všetkých veriacich, aby navštevovali rodiny a prinášali Kristov život do rôznych ľudských situácií.

8. propozícia: Svedčiť v sekularizovanom svete

My kresťania žijeme v sekularizovanom svete. Pokým svet je a ostane Božím stvorením, sekularizácia spadá do sféry ľudskej kultúry. Preto ako kresťania nesmieme zostať ľahostajní voči procesu sekularizácie. Sme skutočne v podobnej situácii ako boli prví kresťania, a tak ako oni by sme v tom mali vidieť výzvu a príležitosť. Žijeme v tomto svete, ale nie sme z tohto sveta (porov. *Jn 15, 19; 17, 11.16*). Svet je Božím stvorením a zjavuje jeho lásku. V Ježišovi Kristovi a skrze neho prijímame Božiu spásu a sme schopní spoznávať vývoj jeho stvorenia. Ježiš nám otvára dvere, aby sme znovu bez strachu mohli s láskou objasť zranenia Cirkvi a sveta (porov. Benedikt XVI.).

V dnešnej dobe sú viditeľné stránky tých zranení ťažšie ako v minulosti, no hoci sme len „malé

stádo“ (Lk 12, 32), predsa máme svedčiť o evanjeliovom poslanstve a sme pozvaní byť soľou a svetlom nového sveta (porov. Mt 5,13–16).

9. propozícia: Nová evanjelizácia a prvé ohlasovanie

Základ každého prvého ohlasovania – kerygmatický rozmer, dobrá zvesť – kladie dôraz výslovne na ohlasovanie spásy. „*Odovzdal som vám predovšetkým to, čo som aj ja prijal: že Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem; že bol pochovaný a že bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písem, že sa zjavil Kéfasovi a potom Dvanástim*“ (1 Kor 15, 3–5).

Prvé ohlasovanie sa deje tam, kde je kerygma – poslanstvo spásy veľkonočného tajomstva Ježiša Krista – hlásaná s veľkou duchovnou silou, až kým neprivedie k ľútosti za hriechy, k obráteniu srdca a rozhodnutiu pre vieru. Zároveň musí byť kontinuita medzi prvým ohlasovaním a katechézou, ktorá nás vedie k istote viery.

Považujeme za nevyhnutné, aby bol vytvorený pastoračný plán prvého ohlasovania, ktoré povedie k živému stretnutiu s Ježišom Kristom. Tento pastoračný dokument môže poskytnúť základy pre katechetický proces, ktoré ho umožnia zaradiť do života farských spoločenskí.

Synodálni otcovia navrhujú, aby sa napísali smernice pre toto prvé ohlasovanie kerygmy, ktoré by obsahovali:

- systematické učenie o kerygme v Písme a v Tradícii Katolíckej cirkvi;
- citovanie z učenia a misie svätých a mučeníkov v našej katolíckej histórii, ktoré by nám pomohlo v našich dnešných pastoračných úlohách; a
- charakteristiky dnešných katolíckych evanjelizátorov a smernice pre ich formáciu.

10. propozícia: Právo ohlasovať a počť evanjelium

Ohlasovať dobrú zvesť a osobu Ježiša je povinnosťou každého kresťana, ktorá vychádza z evanjelia: „*Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Duchu Svätého*“ (Mt 28, 19). Zároveň má každá osoba, nech už je akéhokoľvek náboženského vyznania alebo bez neho, neodňateľné právo spoznať Ježiša Krista a jeho evanjelium. Ohlasovanie evanjelia musí byť v jeho celistvosti predkladané s rešpektom voči každej osobe a bez akéhokoľvek druhu prozelytizmu.

11. propozícia: Nová evanjelizácia a meditatívne čítanie Svätého písma

Boh sa nám zjavil vo svojom Slove, ktoré sa stalo telom. Toto Božie slovo, ktoré počujeme a slávime v liturgii Cirkvi, osobitne v Eucharistii, vnútorne posilňuje veriacich a robí ich schopnými vydávať evanjeliové svedectvo v každodennom živote. Synodálni otcovia si želajú, aby Božie slovo „bolo čoraz plnšie prijaté do srdca každej cirkevnej aktivity“ (*Verbum Domini*, 1).

Dvere k Svätému písmu musia byť otvorené pre všetkých veriacich. V kontexte novej evanjelizácie musí byť dostupná každá príležitosť na študovanie Svätého písma. Písmo musí preniknúť homílie, katechézy i každé úsilie o odovzdávanie viery.

S ohľadom na potrebu dôverného poznania Božieho slova pre novú evanjelizáciu a duchovný rast veriacich povzbudzuje synoda diecézy, farnosti a malé kresťanské spoločenskí, aby pokračovali v dôkladnom štúdiu Biblie a v *lectio divina* – meditatívnom čítaní Písma (porov. *Dei verbum*, 21–22).

12. propozícia: Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu

Synodálni otcovia oceňujú učenie Druhého vatikánskeho koncilu ako živý nástroj na odovzdávanie viery v kontexte novej evanjelizácie. Zároveň sa domnievajú, že koncilové dokumenty treba náležite čítať a interpretovať. Preto si želajú vyjadriť svoj súhlas s učením nášho Svätého Otca, pápeža Benedikta XVI., ktorý naznačil, že hermeneutický princíp reformy bude v rámci kontinuity schopný objaviť v týchto textoch autentického ducha koncilu. „Ide o ‚hermeneutiku reformy‘, o obnovu v kontinuite jedného subjektu Cirkvi, ktorý nám dal Pán. Cirkev rastie a rozvíja sa v čase, avšak vždy ostáva tým istým, jediným subjektom putujúceho Božieho ľudu. [...] Kdekoľvek sa táto interpretácia riadi implementáciou koncilu, rozvíja sa nový život a dozrieva nové ovocie“ (Benedikt XVI., *Prihovor k Rímskej kúrii*, 22. december 2005). Takto bude možné odpovedať na potrebu obnovy, ktorú si vyžaduje moderný svet, a zároveň ostať verný identite povahy a misie Cirkvi.

II. Dnešný kontext cirkevnej služby

13. propozícia: Výzvy našej doby

Ohlasovanie dobrej zvesti v rôznych prostrediach sveta – poznačených procesom globalizácie a sekularizmu – kladie pred Cirkev rôzne výzvy: niekedy ide o priame prenasledovanie Cirkvi, inokedy o rozšírenú ľahostajnosť, zasahovanie do činnosti Cirkvi, jej obmedzovanie alebo obťažovanie.

Evanjelium ponúka víziu života a sveta, ktorú nemožno vnútiť, ale iba ponúknuť, ako dobrú zvesť o bezodplatnej Božej láske a Božom pokoji. Posolstvo o pravde a kráse môže ľuďom pomôcť uniknúť z osamelosti a straty zmyslu, ku ktorým ich postmoderná spoločnosť často dohnala.

Preto sa veriaci musia usilovať ukázať svetu nádheru ľudstva založeného na tajomstve Krista. Ľudová zbožnosť je dôležitá, no nestačí; potrebnéjšie je uvedomiť si povinnosť ohlasovať svetu – a tiež katolíkom, ktorí sa vzdialili od Cirkvi, a tým, ktorí nenasledujú Krista, sektám a ľuďom žijúcim inú spiritualitu – dôvod na kresťanskú nádej.

14. propozícia: Nová evanjelizácia a zmierenie

Vo svete rozvrátenom vojnami a násilím, v ktorom sa šíri individualizmus, ktorí rozdeľuje ľudí medzi sebou a stavia ich jedných proti druhým, musí Cirkev vykonávať svoju službu zmierenia v pokoji, no s rozhodnosťou. Cirkev v duchu novej evanjelizácie prevzala na seba úlohu zmierenia. Cirkev, verná Ježišovmu posolstvu („...zbúral medzi nimi múr rozdelenia, nepriateľstvo“ *Ef 2, 14*), musí vyvíjať úsilie o to, aby sa zbúrali múry, ktoré rozdeľujú ľudské bytosti. S posolstvom lásky má zvestovať novosť spásneho evanjelia nášho Pána, ktorý k nám prišiel, aby nás oslobodil z našich hriechov a pozval nás, aby sme vytvárali harmóniu, pokoj a spravodlivosť medzi všetkými ľuďmi.

15. propozícia: Nová evanjelizácia a ľudské práva

V súlade s dôrazom, ktorý sa nová evanjelizácia kladie na ľudskú dôstojnosť, nalieha táto synoda na zákonodarcov, učiteľov a odborníkov pracujúcich v oblasti vied o človeku, aby zaistili

rešpektovanie ľudskej osoby tak vo verejnej politike, ako aj v praxi.

Zároveň treba využiť každú príležitosť v rôznych situáciách, na rôznych miestach i v rozličných združeniach na to, aby boli jasne vyjadrené, dodržiavané a zastávané – tak v teórii, ako aj v praxi – práva, ktoré vychádzajú z adekvátneho porozumenia ľudskej osoby, ako to stanovuje prirodzený zákon.

16. propozícia: Náboženská sloboda

Synodálni otcovia opäť potvrdili, že náboženská sloboda je základným ľudským právom. To zahŕňa slobodu svedomia a tiež slobodu zvoliť si svoje náboženstvo. Sme solidárni s našimi bratmi a sestrami v rozličných častiach sveta, ktorí trpia v dôsledku nedostatku náboženskej slobody, či dokonca prenasledovania.

Vo svetle uznania Druhého vatikánskeho koncilu ako nástroja novej evanjelizácie a rastúcej potreby chrániť náboženskú slobodu kresťanov v celom svete, synodálni otcovia navrhujú obnoviť úsilie o rozšírenie učenia *Dignitatis humanae*. Toto obnovené úsilie o potvrdenie a podporu slobody v náboženských veciach pre jednotlivcov, rodiny a inštitúcie má slúžiť na ochranu spoločného dobra všetkých. Náboženská sloboda zahŕňa právo vyučovať kresťanskú vieru bez toho, aby jej zásady boli pred deťmi kompromitované v rodine a/alebo v škole.

Synodálni otcovia navrhujú, aby Svätý Otec zvážil vhodnosť zriadenia špeciálnej komisie z predstaviteľov reprezentujúcich rôzne časti Cirkvi vo svete alebo aby poveril Pápežskú radu *iustitia et pax* úlohou čeliť útokom na náboženskú slobodu a získavať potrebné informácie, ktoré budú verejne potvrdzovať základné právo na náboženskú slobodu a slobodu svedomia.

17. propozícia: Preambula viery a teológia dôveryhodnosti

V súčasnom kontexte globálnej kultúry spôsobujú mnohé pochybnosti a prekážky rozšírenie skepticizmu a zavádzajú nové paradigmy myslenia a života. Pre novú evanjelizáciu má prvoradá význam zdôrazniť *Vyznanie viery*. Je to nevyhnutné nielen preto, aby sa ukázalo, že viera neprotirečí rozumu, ale tiež preto, aby sa zdôraznilo množstvo pravd a realít, ktoré sa vzťahujú k správnej antropológii, osvetlenej prirodzeným rozumom. K týmto pravdám patrí napríklad hodnota prirodzeného zákona a jeho dôsledky pre celú ľudskú spoločnosť. Termíny „prirodzený zákon“ a „ľudská prirodzenosť“ je možné racionálne demonštrovať tak na akademickej, ako aj na populárnej úrovni. Takýto intelektuálny rozvoj a iniciatíva podporí dialóg medzi kresťanmi a ľuďmi dobrej vôle, otvorí cestu k uznaniu existencie Boha Stvoriteľa a posolstva Ježiša Krista, Vykupiteľa. Synodálni otcovia žiadajú teológov, aby rozvíjali novú apologetiku kresťanského myslenia, teda teológiu dôveryhodnosti, ktorá zodpovedá novej evanjelizácii.

Synoda vyzýva teológov, aby prijali intelektuálne výzvy novej evanjelizácie a odpovedali na ne tým, že sa budú podieľať na misii Cirkvi pri ohlasovaní evanjelia Ježiša Krista všetkým.

18. propozícia: Nová evanjelizácia a prostriedky spoločenskej komunikácie

Dôležitú úlohu pri šírení posolstva spásy všetkým ľuďom zohrávajú prostriedky spoločenskej komunikácie. V tejto oblasti, a zvlášť vo svete elektronickej komunikácie, je nevyhnutné, aby boli formovaní presvedčení kresťania, ktorí budú pripravení a schopní dôveryhodne odovzdávať obsah viery a kresťanskej morálky. Mali by dobre ovládať dnešné komunikačné jazyky a nástroje, ktoré sa používajú v globalizovanom svete. Najefektívnejšou formou odovzdávania

viery je však naďalej spoločné zdieľanie svedectva života, bez ktorého žiadne mediálne úsilie nevyústi do efektívneho odovzdávania evanjelia. Výchova k múdremu a konštruktívnemu využívaniu masmédií je dôležitým prostriedkom novej evanjelizácie.

19. propozícia : Nová evanjelizácia a ľudský rozvoj

Pápežské Magistérium vo svojom sociálnom učení poukazuje na teologické, antropologické a výchovné spojenie evanjelizácie s rozvojom a slobodou jednotlivca i spoločnosti. Dnes nie je možné uvažovať o novej evanjelizácii bez toho, aby sa ohlasovala úplná sloboda od všetkého, čo utláča ľudskú osobu, t.j. hriech a jeho dôsledky. Bez vážneho angažovania sa za život a spravodlivosť a bez zmeny podmienok, ktoré vyvolávajú chudobu a sociálne vylúčenie (porov. *Sollicitudo rei socialis*, 36), nemôže nastať skutočný rozvoj. To zvlášť platí, pokiaľ ide o výzvu globalizácie.

20. propozícia: Nová evanjelizácia a cesta krásy

V novej evanjelizácii treba osobitnú pozornosť venovať ceste krásy: Kristus, Dobrý pastier, (porov. *Jn* 10, 11) je zosobnenou Pravdou, zjavením bezhranične sa rozlievajúcej Krásy. Je dôležité vydávať pred mladými, ktorí nasledujú Ježiša, nielen svedectvo o jeho добрote a pravde, ale aj o plnosti jeho krásy. Ako povedal sv. Augustín, „či milujeme niečo, ak len nie krásu?“ (*Význanie*, 4. kniha, 13.20). Krása nás priťahuje, aby sme ju milovali, skrze ňu nám Boh zjavil svoju tvár, v ktorú veríme. V tomto svetle treba oslovit' umelcov, aby sa stali privilegovanými šíriteľmi novej evanjelizácie.

V rámci výchovy v seminároch sa nesmie zanedbávať výchova ohľadne krásy či sakrálneho umenia, ako nám to pripomína aj učenie Druhého vatikánskeho koncilu (porov. *Sacrosanctum concilium*, 129). Krása má byť vždy osobitným rozmerom novej evanjelizácie.

Je nevyhnutné, aby sa Cirkev starala o to a podporovala to, aby v posvätných priestoroch určených na liturgické slávenie bolo kvalitné umenie, dozerajúc nielen na to, aby bolo krásne, ale aj na pravdivosť jeho výrazu. Pre novú evanjelizáciu je dôležité, aby Cirkev bola prítomná vo všetkých oblastiach umenia, aby svojou duchovnou a pastoračnou prítomnosťou podporovala umelcov v ich úsilí o kreativitu a pestovala v nich živú a pravdivú duchovnú skúsenosť spásy, ktorá sa odrazí v ich dielach.

21. propozícia: Migranti

Práve tak ako mnohé krajiny profitujú z prítomnosti ľudí prichádzajúcich z cudziny, aj Cirkev je významne obohatená svedectvom a evanjelizačnou prácou mnohých osôb, ktoré sú poverené misijným poslaním: „*Chod'te do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu*“ (*Mk* 16, 15). Vzhľadom na riziká a ohrozenie viery migrantov je dôležité, aby ich Cirkev aj s ich rodinami podporila prostredníctvom svojho pastoračného plánu a pripomenula im, že majú dôležité miesto ako živé bunky spoločnosti a domácej Cirkvi. Farnosti majú pomáhať migrantom začleniť sa do občianskej spoločnosti i kresťanského spoločenstva.

Pastoračný plán Cirkvi ohľadne migrantov nemá byť zameraný len na ich prijatie a podporu ich ľudskej dôstojnosti, ale má im predovšetkým pomôcť, aby sa zapojili do života Cirkvi, rešpektujúc pritom ich vlastnú tradíciu a rítus. Má sa tiež snažiť zabrániť tomu, aby sa vzdialili od Katolíckej cirkvi. Imigranti nie sú len prijímateľmi, ale sú aj protagonistami a hlásateľmi

evanjelia v modernom svete.

S ohľadom na veľké migračné pohyby je dôležité trvať na ústrednom postavení ľudskej osoby a na jej dôstojnosti, osobitne vo svetle závažného fenoménu „nového otroctva“, ktorý sa spája s hanebným obchodom s ľuďmi, najmä s deťmi, a s predajom orgánov. Toto si treba zvlášť uvedomiť, najmä v súvislosti so zaobchádzaním s utečencami, vystaňovalcami, námorníkmi, nomádmi a ľuďmi bez stáleho domova.

22. propozícia: Obrátenie

Dráma a intenzita odvekého stretu medzi dobrom a zlom, medzi vierou a strachom, musí byť základným východiskovým bodom, konštitučným prvkom povolania na obrátenie v Kristovi. Tento boj pokračuje v prirodzenej i nadprirodzenej rovine. „*Aká tesná je brána a úzka cesta, čo vedie do života, a málo je tých, čo ju nachádzajú!*“ (Mt 7, 14). Mnohí biskupi hovorili o potrebe obnovenia svätosti v ich vlastnom živote, ak sa majú stať opravdivými a účinnými aktérmi novej evanjelizácie.

Nová evanjelizácia si vyžaduje osobné i spoločné obrátenie, nové metódy evanjelizácie a obnovu pastoračných štruktúr, aby sme boli schopní pohnúť sa od pastoračnej stratégie udržiavania daného *status quo* k pastoračnej pozícii, ktorá je skutočne misionárska. Nová evanjelizácia nás pobáda ku skutočnému pastoračnému obráteniu, ktoré nás povedie k takým postojom a iniciatívam, ktoré prehodnotia a zmenia dynamiku pastoračných štruktúr, ktorá už vzhľadom na dnešnú dobu nezodpovedá evanjeliovým požiadavkám.

23. propozícia: Svätosť a noví evanjelizátori

Univerzálne povolanie k svätosti je v novej evanjelizácii kľúčové, lebo svätých považuje za účinné vzory rozmanitosti a foriem, akými možno toto povolanie uskutočniť. Rôzne životné príbehy svätosti majú spoločné to, že nasledovanie Krista sa prejavuje životom viery, činnej v láske k blížnemu, ktorá je privilegovanou cestou hlásania evanjelia.

Za vzor svätosti prejavujúcej sa v skutkoch lásky, až po najväčšiu obeť sebadarovania, považujeme Máriu.

Svätosť je dôležitou súčasťou každého evanjelizačného úsilia, dôležitou tak pre dobro evanjelizátorov, ako aj evanjelizovaných.

24. propozícia: Sociálne učenie Cirkvi

Aby mohla nová evanjelizácia v spoločnosti napredovať, je potrebné venovať väčšiu pozornosť sociálnemu učeniu Cirkvi, uvedomiac si, že ono je hlásaním a svedectvom viery, nenahraditeľným prostriedkom výchovy vo viere (porov. *Caritas in veritate*, 15). Toto zameranie na sociálne učenie by malo preniknúť do obsahu katechéz, kresťanskej výchovy i vzdelávania, do formácie seminaristov a rehoľníkov, do trvalej formácie biskupov a kňazov, a zvlášť do formácie laikov. *Kompendium sociálnej náuky Cirkvi* je pri uskutočňovaní takejto trvalej formácie cenným zdrojom.

25. propozícia: Mestské scenáre novej evanjelizácie

Cirkev uznáva, že ľudské mestá a kultúra, ktorej sú výrazom, a tiež v nich prebiehajúca transformácia, predstavujú privilegované miesto na uskutočňovanie novej evanjelizácie. Cirkev si

uvedomuje, že slúži Božiemu plánu spásy a uznáva, že „sväté mesto, nový Jeruzalem“ (porov. Zjv 21, 2–4) je už istým spôsobom prítomné v ľudskom svete. Pri uskutočňovaní pastoračného plánu pre mestské spoločnosti chce spoznať a pochopiť skúsenosti, jazyk a spôsoby života, ktoré sú pre tieto spoločnosti typické. Jej cieľom je dosiahnuť, aby sa prehĺbil význam slávenia liturgie, skúsenosti komunitného života i charitatívnej činnosti Cirkvi v mestskom prostredí, a aby prostredníctvom nich evanjelium preniklo do života všetkých obyvateľov.

Cirkev tiež vie, že mnohé mestá zažívajú akúsi „absenciu Boha“, a to v súvislosti s mnohými útokmi na ľudskú dôstojnosť. Ide napríklad o prípady násilia spojeného s obchodovaním s drogami, prípady korupcie rozličného druhu a mnohých ďalších zločinov. Sme presvedčení, že hlásanie evanjelia môže byť základom na obnovenie dôstojnosti ľudského života v týchto mestských prostrediach. Je to evanjelium Ježiša Krista, ktorý „prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10, 10).

III. Pastoračná odpoveď na podmienky dnešnej doby

26. propozícia: Farnosti a ďalšie cirkevné reality

Biskupi zídění na synode potvrdili, že farnosti naďalej ostávajú prednostným miestom, kde je Cirkev prítomná „v susedstve“, miestom a nástrojom kresťanského života, schopným poskytnúť príležitosť na dialóg medzi ľuďmi, na počúvanie a hlásanie Božieho slova, na základnú katechézu, na praktizovanie charity, modlitbu, adoráciu aj radostné slávenie Eucharistie. Synodálni otcovia tiež povzbudzujú farnosti, aby našli spôsob, ako dať väčší dôraz na evanjelizáciu, ktorá by mohla zahŕňať farské misie, programy farskej obnovy a exercície. Užitočným podnetom pre uskutočnenie takéhoto pastoračného obrátenia je tiež prítomnosť a evanjelizačná činnosť združení, hnutí a iných cirkevných zoskupení. Farnosti, práve tak ako iné tradičné i nové cirkevné reality, majú zviditeľňovať spoločnosť s partikulárnou cirkvou zjednotenou okolo biskupa.

Ach chceme priniesť Ježišovu dobrú zvesť všetkým ľuďom, ako si to vyžaduje nová evanjelizácia, všetky farnosti a malé spoločnosti sa musia stať živými bunkami, ktoré podporujú osobné i spoločné stretnutie s Kristom, prežívané v bohatstve liturgie. Majú poskytovať tak prvotnú, ako aj trvalú kresťanskú formáciu, a vychovávať veriacich k bratskej láske a charite, najmä voči chudobným.

27. propozícia: Výchova a vzdelávanie

„Chod'te teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Duchu Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal“ (Mt 28,19–20). Konštitutívnym prvkom evanjelizácie je výchova a vzdelávanie. Ohlasovanie vzkrieseného Ježiša Krista má sprevádzať každého človeka v jeho osobnom živote, v jeho rozvoji aj duchovnom povolaní. Výchova si zároveň vyžaduje, aby sa podporovalo všetko pravdivé, dobré a krásne, čo je súčasťou ľudskej osoby, teda čo vedie rozum i city k postojú úcty voči realite.

Deti, tínedžeri a mladí ľudia majú právo na ohlasovanie evanjelia a na vzdelanie. Katolícke školy a univerzity odpovedajú na túto potrebu. Verejné inštitúcie musia toto právo uznávať a podporovať.

Školy majú pomáhať rodinám uvádzať deti do krásy viery. Ponúkajú tiež veľkú príležitosť na odovzdávanie viery, alebo aspoň na oboznámenie sa s ňou.

Synodálni otcovia sú veľmi vďační za výchovno-vzdelávaciu prácu tisícok učiteľov, mužov i žien, v katolíckych vzdelávacích inštitúciách na všetkých piatich kontinentoch.

Keďže učitelia zohrávajú takúto výnimočnú úlohu, je dôležité, aby boli neustále formovaní k tomu, aby vedeli správne niesť túto veľkú zodpovednosť.

Školy musia mať slobodu vyučovať. Táto sloboda je ich neodňateľným právom.

Na to, aby sa naše inštitúcie stali aktérmi, nielen „produktmi“ evanjelizácie Biskupská synoda:

- povzbudzuje katolícke výchovno-vzdelávacie inštitúcie, aby urobili všetko, čo je v ich silách, pre zachovanie vlastnej identity ako cirkevných inštitúcií;

- vyzýva všetkých učiteľov, aby sa ako pokrstení Ježišovi učeníci ujali svojej učiteľskej úlohy a vydávali svedectvo [o svojej viere] pri vykonávaní svojho povolania; a

- naliehavo žiada partikulárne cirkvi, rehoľné rodiny a všetkých, ktorí sú zodpovední za výchovno-vzdelávacie inštitúcie, aby umožnili niesť spoluzodpovednosť aj laikom a ponúkli im pri tejto úlohe náležitú formáciu a sprevádzanie.

28. propozícia: Katechéza dospelých

Nemožno hovoriť o novej evanjelizácii, ak neexistuje katechéza dospelých, alebo ak je táto len čiastková, slabá či zanedbaná. Ak existujú takéto nedostatky, pastoračná služba čelí veľmi vážnej výzve.

Jednotlivé fázy a úrovne katechumenátu v Cirkvi ukazujú, ako treba biblicky, katecheticky, duchovne a liturgicky chápať dejiny človeka a jeho cestu viery ako povolanie ku vzťahu s Bohom (porov. *Evangelii nuntiandi*, 18; *Instrumentum laboris*, 92).

Vo všetkých týchto veciach má verejný charakter rozhodnutia pre vieru, ktoré katechumen urobí a ktoré sa postupne rozvíja v rámci spoločenstva i diecézy, pozitívny dopad na všetkých veriacich.

29. propozícia: Katechéza, katechéti a katechizmus

Pre novú evanjelizáciu je základná dobrá katechéza. Synoda upriamuje pozornosť na katechéto, ktorí poskytujú cirkevným spoločenstvám nenahraditeľnú službu, a vyjadruje im hlbokú vďaku za ich obetavosť. Všetci katechéti, ktorí sú zároveň aj evanjelizátormi, musia byť na túto službu dobre pripravení. Každé úsilie musí prebiehať s ohľadom na miestne možnosti poskytnúť katechéto náležitú cirkevnú – teda duchovnú, biblickú, doktrinálnu i pedagogickú – formáciu. Mocnou formou katechézy je aj samotné osobné svedectvo viery.

Katechizmus Katolíckej cirkvi a jeho *Kompendium* sú najdôležitejšie zdroje učenia viery a podporujú dospelých v Cirkvi v ich evanjelizačnej a katechetickej misii.

Podľa apoštolského listu pápeža Pavla VI. *Ministeria quaedam*, majú biskupské konferencie možnosť požiadať Svätú stolicu o zriadenie úradu katechéty (*Ministry of Catechist*).

30. propozícia: Teológia

Teológia ako veda o viere je pre novú evanjelizáciu veľmi dôležitá. Kňazi, učitelia a katechéti musia byť formovaní vo vysokoškolských inštitúciách. Cirkev oceňuje a podporuje teologický výskum a teologickú náuku. Teológia ako veda má svoje vlastné miesto na univerzitách, kde má

viest' dialóg medzi vierou a inými disciplínami a sekulárnym svetom. Teológovia sú vyzvaní, aby vykonávali svoju službu ako súčasť spásneho poslania Cirkvi. Je nevyhnutné, aby mysleli a cítili s Cirkvou (*sentire cum Ecclesia*).

Synoda navrhuje, aby nová evanjelizácia bola považovaná za integrálny rozmer poslania každej teologickej fakulty a aby na katolíckych univerzitách bola zriadená katedra (*department*) štúdií novej evanjelizácie.

31. propozícia: Nová evanjelizácia a pozornosť voči chudobným

Pápež Benedikt XVI. učí: „Ježiš sa identifikuje so všetkými, ktorí sú v núdzi: hladnými, smädnými, cudzincami, nahými, chorými, väznenými. ‚Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili‘ (Mt 25, 40). Láska k Bohu a láska k blížnemu sa prelínajú: v najmenšom bratovi nachádzame samého Ježiša a v Ježišovi Boha“ (*Deus caritas est*, 15).

Dnes existujú novodobí chudobní a nové podoby chudoby: hlad, bezdomovectvo, choroba a opustenosť, drogová závislosť, migranti a ľudia na okraji spoločnosti, politickí a ekologickí utečenci, pôvodné obyvateľstvo rôznych krajín. Súčasná ekonomická kríza vážne postihuje chudobných. V súčasnej spoločnosti patria medzi najnúdznejších aj obeť bolestnej straty úcty voči nedotknuteľnosti a dôstojnosti nevinného ľudského života.

Prednostná pozornosť voči chudobným nás vedie k tomu, aby sme vyhľadávali chudobných a pracovali v ich prospech, aby sa mohli cítiť v Cirkvi ako doma. V novej evanjelizácii sú obidve skupiny tak jej adresátmi, ako aj aktérmi.

32. propozícia: Chorí

Nová evanjelizácia musí byť preniknutá veľkonočným tajomstvom smrti a zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Toto tajomstvo osvetľuje utrpenie ľudí, ktorí môžu cez Kristov kríž pochopiť a prijať tajomstvo utrpenia, čo im dá silu ďalej žiť.

V chorých, trpiacich a postihnutých ľuďoch, ako aj tých, čo potrebujú špeciálnu starostlivosť, je Kristovo utrpenie prítomné so svojou misijnou silou. Pre kresťanov má vždy utrpenie a choroba svoj význam. Chorí potrebujú našu starostlivosť, ale my dostávame cez ich vieru oveľa viac. Kristus cez chorých žiari vo svojej Cirkvi, aby každý, kto s nimi prichádza do kontaktu, nachádzal v nich odraz Kristovho svetla. Preto sú chorí ľudia veľmi dôležitými účastníkmi novej evanjelizácie.

Všetci tí, ktorí sú v kontakte s chorými, si majú byť vedomí svojho poslania. Keď budujeme nové nemocnice, nesmieme zabúdať zároveň vytvárať utešujúce a podporujúce prostredie, a tiež priestor na modlitbu.

33. propozícia: Sviatosť zmierenia a nová evanjelizácia

Sviatosť pokánia a zmierenia je privilegovaným miestom pre Božie milosrdenstvo a odpustenie. Je to miesto pre osobné uzdravenie i uzdravenie spoločnosti. V tejto sviatosti sa môžu všetci pokrstení znovu osobne stretnúť s Ježišom Kristom a tiež s Cirkvou, čo pomáha dosiahnuť cez odpustenie hriechov úplné zmierenie. Tu sa penitent stretáva s Ježišom a zároveň zakusuje hlbokú vďačnosť. Synodálni otcovia si želajú, aby sa táto sviatosť znovu stala centrom pastoračnej činnosti Cirkvi.

V každej diecéze má byť aspoň jedno miesto trvalo vyhradené na vysluhovanie tejto sviatosti,

kde majú byť neustále k dispozícii kňazi, aby bolo veriacim umožnené zakúsiť Božie milosrdenstvo. Sviatosť má byť denne dostupná aj na pútnických miestach a v osobitne určených chrámoch. Je nevyhnutné dodržiavať osobitné normy, ktorými sa vysluhovanie tejto sviatosti riadi. Každý kňaz má považovať sviatosť pokánia za podstatnú súčasť svojej služby a novej evanjelizácie, a v každom farskom spoločenstve má byť vyhradený vhodný čas na spovedanie.

34. propozícia: Nedele a sviatočné dni

Eucharistia má byť prameňom a vrcholom novej evanjelizácie. Synodálni otcovia naliehavo žiadajú všetkých veriacich v Krista, aby obnovili svoje chápanie Eucharistie a svoju lásku k eucharistickému sláveniu, ktoré premieňa ich život a spája ho s obetou Krista, ktorý svoj vlastný život obetoval na slávu Boha Otca a pre spásu celého sveta.

Napriek tomu, že existuje isté napätie medzi kresťanskou a sekulárnou nedeľou, je potrebné, aby bolo chápanie nedele prostredníctvom novej evanjelizácie obnovené podľa učenia blahoslaveného Jána Pavla II. v *Dies Domini*. Nedeľa, ktorá má svoj posvätný a osobitný charakter, by mala byť spolu s nedeľnou omšou stredobodom života katolíkov. Cieľom je dosiahnuť plnú, aktívnu a vedomú účasť celého spoločenstva na liturgii. Opravdivý program evanjelizácie sa má riadiť liturgickým rokom a sviatkami, ako sú Vianoce a Veľká noc.

35. propozícia: Liturgia

Dôstojné slávenie posvätnéj liturgie ako najcennejšieho Božieho daru je prameňom, v ktorom sa najviac prejavuje náš život v Kristovi (porov. *Sacrosanctum concilium*, 10). Preto je aj prvým a najdôležitejším prejavom novej evanjelizácie. Boh chce cez posvätnú liturgiu ukázať neporovnateľnú krásu svojej nesmiernej a neprestajnej lásky k nám a my – odpovedajúc na jeho dar – túžime použiť to najkrajšie, aby sme si ho uctili. V tejto nádhernej výmene počas posvätnéj liturgie, cez ktorú nebo zostupuje na zem, zaznieva mocná výzva k pokániu a obráteniu srdca (porov. *Mt* 4, 14; *Mk* 1, 15) a spása je na dosah. Evanjelizácia v Cirkvi pozýva k liturgii, ktorá zapáli srdcia mužov a žien pre Boha. Liturgia nie je len ľudskou činnosťou, ale je stretnutím s Bohom, ktoré vedie ku kontemplácii a prehĺbeniu priateľstva s Bohom. V tomto zmysle je liturgia Cirkvi najlepšou školou viery.

36. propozícia: Duchovný rozmer novej evanjelizácie

Hlavným aktérom evanjelizácie je Duch Svätý, ktorý otvára srdce človeka a obracia ho k Bohu. Skúsenosť stretnutia s Pánom Ježišom je možná skrze Ducha, ktorý uvádza človeka do života Trojice, zakúšaného v duchu adorácie, prosebnej modlitby a chvály, ktoré majú tvoriť základ každej stránky novej evanjelizácie. To je „kontemplatívny rozmer“ novej evanjelizácie, ktorá je neustále živená modlitbou, počnúc liturgiou, a zvlášť Eucharistiou ako prameňom a vrcholom života Cirkvi.

Preto navrhujeme, aby boli deti už od útleho veku vedené k modlitbe. Deti a mládež nech sú v rodine a v škole vedené k tomu, aby spoznávali vo svojom živote Božiu prítomnosť, aby ho chválili, vzdávali mu vďaky za dary, ktoré od neho dostali, a aby ho prosili o to, nech ich vedie Duch Svätý.

37. propozícia: Sviatosť birmovania v novej evanjelizácii

Poslanie evanjelizovať je zverené všetkým veriacim kresťanom vo sviatostiach krstu a birmovania. Veriaci sú v nej poznačení cez pomazanie Duchom Svätým a sú povolani mať účasť na tajomstve Turíc. Vo sviatosti birmovania prijímajú všetci pokrstení plnosť Ducha Svätého, jeho charizmy a silu otvorene a s odvahou svedčiť o evanjeliu.

Je dôležité, aby milosť Božieho synovstva prijatú v krste sprevádzali mystagogické katechézy, čím sa zdôrazňuje význam daru Ducha Svätého, ktorý umožňuje človeku mať plnú účasť na eucharistickom svedectve Cirkvi a jeho vplyve na všetky oblasti života a ľudskej činnosti.

Pred prijatím týchto sviatostí sú teda najdôležitejšie príslušné systematické katechézy.

38. propozícia: Kresťanská iniciácia a nová evanjelizácia

Synoda potvrdzuje, že kresťanská iniciácia je kľúčovým prvkom novej evanjelizácie a prostriedkom, pomocou ktorého Cirkev ako matka rodí svoje deti a obnovuje sa. Preto navrhujeme, aby sa tradičný proces kresťanskej iniciácie, z ktorého sa v mnohých prípadoch stala len bezprostredná príprava na sviatosť, bol všade chápaný v katechumenátnej perspektíve, a aby sa dal väčší dôraz na permanentnú mystagógiu, čím sa iniciácia stane skutočným uvedením do kresťanského života prostredníctvom sviatostí (porov. *Všeobecné direktorium pre katechizáciu*, 91).

Z tohto hľadiska má dôležitý vplyv skutočnosť, že v súčasnosti existuje v pastorácii rôzna situácia, pokiaľ ide o tieto tri sviatosti kresťanskej iniciácie, ktoré tvoria teologickú jednotu. Takéto rozdiely v cirkevných spoločenstvách však nemajú doktrínálnu povahu, ale ide len o odlišnosti z pastoračného hľadiska. Synoda žiada, aby sa výzva Svätého Otca v *Sacramentum caritatis* stala pre diecézy a biskupské konferencie podnetom na obnovenie praxe kresťanskej iniciácie: „Konkrétne treba overiť, ktorá prax môže v skutočnosti lepšie pomôcť veriacim dať do stredu sviatosť Eucharistie ako skutočnosť, ku ktorej celá iniciácia smeruje“ (*Sacramentum caritatis*, 18).

39. propozícia: Ľudová zbožnosť a nová evanjelizácia

Ľudová zbožnosť je pravým miestom na stretnutie s Kristom a tiež prejavom viery kresťanov v Preblahoslavenú Pannu Máriu a svätých. Nová evanjelizácia uznáva hodnotu takýchto skúseností viery a podporuje ich ako spôsoby rastu v kresťanskej čnosti.

Púte do svätých a na pútnické miesta sú dôležitým aspektom novej evanjelizácie. Nielen preto, že na týchto púťach sa neustále zúčastňujú milióny ľudí, ale preto, že takáto forma ľudovej zbožnosti je v dnešnej dobe mimoriadne sľubnou príležitosťou na obrátenie a rast viery. Preto je dôležité venovať v pastoračnom pláne náležitú pozornosť pútnikom a ako odpoveď na ich hlboké túžby im poskytnúť také podmienky, aby mohli púte prežívať ako opravdivé chvíle milosti.

40. propozícia: Pápežská rada na podporu novej evanjelizácie

Synoda je vďačná Svätému Otcovi, že zriadil Pápežskú radu na podporu novej evanjelizácie ako nástroj v službe miestnym cirkvám, a žiada, aby toto dikastérium naďalej prehlbovalo diskusie synody, či už štúdiom, alebo rozvojom a napomáhaním novej evanjelizácie.

Tiež sa požaduje, aby sa každá biskupská konferencia zaoberala možnosťou zriadiť komisiu na podporu štúdia a šírenia pápežského učenia, týkajúceho sa tém, ktoré sú obsahom novej evanjelizácie. Týmto spôsobom sa môže vytvoriť silná spolupráca miestnych cirkví, a tak sa

dosiahne väčšia účinnosť pri uskutočňovaní novej evanjelizácie.

IV. Aktéri / Účastníci novej evanjelizácie

41. propozícia: Nová evanjelizácia a partikulárna cirkev

Subjektom novej evanjelizácie je partikulárna cirkev vedená biskupom, ktorému pomáhajú kňazi a diakoni, v spolupráci so zasvätenými osobami a laikmi. Totiž každá partikulárna cirkev je konkrétnym prejavom Kristovej cirkvi a ako taká iniciuje, koordinuje a vykonáva pastoračné činnosti, ktorými sa uskutočňuje nová evanjelizácia.

V Cirkvi zaznieva výzva k svätosti, určená všetkým pokrsteným, pričom sú pozvaní, aby nasledovali Krista a s láskou a dobrou vôľou sa obracali ku všetkým ľuďom, aby v nich rozpoznali pôsobenie Ducha Svätého. „*Aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás. Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať*“ (Jn 13, 34–35). Pre prvé kresťanské komunity bola jednota konštitutívnym prvkom ich života viery, nevyhnutným pre evanjelizáciu: mali jedno srdce a jednu dušu. Cirkev tvorí komúniou, to značí, že Cirkev je Božia rodina.

Cirkev umožňuje každému zo svojich členov, aby si uvedomil svoju zodpovednosť byť kvasom. Týmto spôsobom sa „*viera činná skrze lásku*“ (Gal 5, 6) stane nákazlivým svedectvom pre svet vo všetkých jeho rozmeroch, ponúkajúc každému človeku možnosť stretnúť sa s Kristom a stať sa evanjelizátorom.

Želáme si, aby každá partikulárna cirkev, hoci by mala akékoľvek ťažkosti, rozvíjala spoluprácou s inými partikulárnymi u svojich veriacich zmysel pre túto misiu.

42. propozícia: Integrovaná pastoračná činnosť

Každá partikulárna Cirkev je základným spoločenstvom, ktoré plní misiu Cirkvi. Má oživovať a uskutočňovať obnovenú pastoračnú činnosť, ktorá umožní integrovať rozmanité charizmy, služby, životné povolania a aktivity. Všetky tieto skutočnosti majú byť koordinované v rámci celkového misijného projektu, schopného odovzdávať plnosť kresťanského života všetkým, osobitne však tým, ktorí sa cítia byť mimo záujmu Cirkvi. Takéto podujatie musí vychádzať z dialógu a spolupráce všetkých zložiek diecézy, vrátane farností, malých kresťanských spoločenstiev, výchovno-vzdelávacích inštitúcií, komunít zasväteného života, združení, hnutí a jednotlivých veriacich. Každý pastoračný plán má odovzdávať skutočnú novosť evanjelia a má sa sústreďovať na osobné a živé stretnutie s Ježišom. Mal by byť zameraný na to, aby vyvolal vo všetkých ľuďoch veľkodušné priľnutie k viere a ochotu prijať povolanie byť svedkom.

43. propozícia: Hierarchické a charizmatické dary

Duch Svätý vedie Cirkev v jej misijnej evanjelizácii „rozmanitými hierarchickými a charizmatickými darmi“ (*Lumen gentium*, 4). V skutočnosti je diecéza „časť Božieho ľudu zverená do pastierskej starostlivosti biskupa za spolupráce duchovenstva“ (*Christus Dominus*, 11), kde sú rozličné charizmatické dary uznávané autoritou biskupa ako integrálna súčasť jej vlastnej činnosti v službe poslania Cirkvi. Biskupovi prislúcha zodpovednosť „súdiť o pravosti týchto mimoriadnych darov a ich správnom používaní“ (*Lumen gentium*, 12) ako o autentickom zdroji pre život a poslanie Cirkvi. Hierarchické dary a charizmatické dary, vychádzajúce z jediného Božieho Ducha, si nekonkurujú, ale sú pre život Cirkvi a pre účinnosť jej misijnej

činnosti rovnako dôležité (porov. Ján Pavol II.: *Posolstvo účastníkom svetového kongresu cirkevných hnutí*, 27. mája 1998). V charizmatickom rozmere Cirkvi má svoje osobitné miesto zasvätený život (porov. *Mutuae relationes*, 34; *Znovu začať u Krista*, 32) a ako taký je plne začlenený do cirkevného spoločenstva a svojimi darmi prispieva k misijnej evanjelizácii. Na diecéznej a interdiecéznej úrovni by sa mali vypracovať štúdie o tom, ako môžu charizmatické a hierarchické dary spolupracovať v pastoračnej činnosti i v duchovnom živote Cirkvi.

Nová evanjelizácia už od doby Druhého vatikánskeho koncilu v mnohom čerpala z dynamiky nových cirkevných hnutí a spoločenstiev. Ich ideál svätosti a jednoty bol zdrojom mnohých povolaní a pozoruhodných misionárskych iniciatív. Synoda oceňuje tieto nové hnutia a spoločenstvá a povzbudzuje ich k tomu, aby využívali svoje charizmy v tesnej spolupráci s diecézami a farskými spoločenstvami, ktoré budú mať zasa úžitok z ich misionárskeho ducha.

44. propozícia: Nová evanjelizácia vo farnosti

Farnosť by mala prostredníctvom všetkých svojich činností oduševňovať svojich členov, aby sa stali protagonistami novej evanjelizácie, a to svedectvom svojich slov a svojho života. Z tohto dôvodu je dôležité pripomenúť, že farnosť zostáva zvyčajným prostredím pre duchovný život farníkov. Synoda preto povzbudzuje k farským návštevám v rodinách ako spôsobu obnovy farnosti. Niekedy totiž dochádza k tomu, že sa farnosť chápe len ako miesto pre dôležité podujatia alebo ako nejaké turistické centrum.

V rovnakom duchu majú mať „pastorační pracovníci“ v nemocniciach, centrách mládeže, továrňach, väzniciach, atď. na pamäti, že aj tam všade by sa mala udomáčniť nová evanjelizácia. Cirkev by mala byť vskutku prítomná na týchto miestach, pretože Kristus ukázal, že má zaľúbenie v ľuďoch, ktorí sa tam nachádzajú. Povzbudzujeme všetky partikulárne cirkvi, nech sa nachádzajú kdekoľvek, aby boli – nakoľko je v ich moci – otvorené svojmu poslaniu.

45. propozícia: Úloha laikov v novej evanjelizácii

Laickým veriacim je vlastné povolanie a poslanie premieňať svetské štruktúry a snažiť sa o to, aby každé ľudské správanie a činnosť boli vedené evanjeliom. Preto je také dôležité viesť kresťanských laikov k intímnemu poznaniu Krista, aby formovali svoje morálne svedomie skrze svoj život v Kristovi. Druhý vatikánsky koncil rozpoznáva štyri hlavné aspekty poslania pokrstených: svedectvo života, skutky lásky a milosrdenstva, obnovovanie časného poriadku a priama evanjelizácia (porov. *Lumen gentium*, *Apostolicam actuositatem*). Týmto spôsobom budú schopní vydať svedectvo o živote, ktorý je skutočne v súlade s ich kresťanskou vierou, ako jednotlivci i ako spoločenstvo.

Laici spolupracujú na diele Cirkvi – evanjelizácii a zároveň majú ako svedkovia a živé nástroje účasť na jej spasiteľnom poslaní (porov. *Ad gentes*, 41). Preto Cirkev oceňuje dary, ktorými Duch obdarúva každého pokrsteného pre budovanie tela (Cirkvi) a má im poskytnúť primerané povzbudenie a formáciu na posilnenie ich apoštolskej horlivosti pri odovzdávaní viery.

46. propozícia: Spolupráca mužov a žien v Cirkvi

Cirkev uznáva rovnakú dôstojnosť žien a mužov stvorených na Boží obraz, a to jednak v spoločnosti, ako aj v Cirkvi, a to na základe ich všeobecného povolania ako pokrstených v Kristovi.

Pastieri Cirkvi oceňujú mimoriadne schopnosti žien, ako je ich vnímavosť voči iným a ich dary vychovávať a spolucítiť, zvlášť v povolani materstva.

Ženy spolu s mužmi svedčia o evanjeliu života tým, že odovzdávajú život v rodine a spoločne napomáhajú udržiavať živú vieru.

Synoda uznáva, že v súčasnosti sú ženy (laičky i rehoľníčky) spolu s mužmi prínosom pre teologickú reflexiu na všetkých úrovniach a novými spôsobmi sa podieľajú na pastoračnej zodpovednosti, čím uskutočňujú novú evanjelizáciu na odovzdávanie viery.

47. propozícia: Formácia evanjelizátorov

Táto synoda považuje za nevyhnutné, aby sa zriadovali formačné centrá pre novú evanjelizáciu, kde sa laici naučia, ako hovoriť o osobe Krista presvedčivým spôsobom, vhodným pre naše časy a pre jednotlivé skupiny ľudí (mládež, agnostici, starí atď.)

Trojičný kristocentrizmus (porov. *Všeobecné direktórium pre katechizáciu*, 98–100) je najpodstatnejším a základným kritériom pre predkladanie evanjeliového posolstva vo všetkých troch aspektoch evanjelizácie, či už ide o prvé ohlasovanie, katechézu alebo permanentnú formáciu (porov. *VDK*, 60–72). Všetky nauky a zdroje majú byť prehodnotené v tomto svetle.

48. propozícia: Kresťanská rodina

Kresťanská rodina, založená sviatosťou manželstva, je ako domáca Cirkev prvým miestom a aktérom pri darovaní života a lásky, odovzdávaní viery a formácii ľudskej osoby podľa hodnôt evanjelia. Nasledujúc Krista musí celá Cirkev podporovať v tomto rodiny prostredníctvom katechézy detí a mládeže. V mnohých prípadoch zohrávajú veľmi dôležitú úlohu starí rodičia.

Nová evanjelizácia sa má zároveň usilovať o to, aby sa zaoberala významnými pastoračnými problémami týkajúcimi sa manželstva, rozvedených a znovu zosobášených, situáciou ich detí, osudom opustených manželov a tých párov, ktoré spolu žijú bez manželstva, ako aj spoločenským trendom zmeniť definíciu manželstva.

Cirkev by mala vo svojej materinskej starostlivosti a v duchu evanjelia hľadať primerané odpovede na tieto situácie, ako dôležitý aspekt novej evanjelizácie.

Každý pastoračný plán evanjelizácie by mal tiež obsahovať citlivé pozvanie pre všetkých tých, ktorí žijú sami, aby zakúsili Boha v rodine Cirkvi.

Je nevyhnutné vychovávať ľudí k tomu, ako majú prežívať ľudskú sexualitu podľa kresťanskej antropológie, jednak pred manželstvom ako aj v samotnom manželstve.

Synoda oceňuje tie rodiny, ktoré zanechali svoje domovy, a stali sa Kristovými evanjelizátormi v iných krajinách a kultúrach.

49. propozícia: Pastoračný rozmer služobného kňazstva

Synodálni otcovia povzbudzujú biskupov a kňazov, aby bližšie spoznali život ľudí, ktorým slúžia. Ľudia očakávajú autentické a vierohodné svedectvo od svojich biskupov a kňazoch, ktorí by mali prežívať vieru a formovať k vier i novej evanjelizácii. Biskup je evanjelizátor, ktorý vedie svojím príkladom a so všetkými pokrstenými zdieľa milosť povolania k evanjelizácii.

V diecézach i vo farnostiach je potrebná permanentná formácia kléru pre novú evanjelizáciu a jej metódy, ktorá má viesť k zvládnutiu účinných spôsobov mobilizácie laikov, aby sa zapojili do novej evanjelizácie. Vyzývame biskupov, ktorí sú v prvom rade zodpovední za celú pastoračnú

činnosť Cirkvi, aby vypracovali plán, ktorý oduševní kňazov a ktorý bude priamym a osobným spôsobom sprevádzať ich pastoračnú činnosť, lebo kňazi majú v novej evanjelizácii rozhodujúcu vodcovskú úlohu.

Napriek tomu, že sme konfrontovaní so škandálmi zasahujúcimi kňazský život a službu, ktoré hlboko odsudzujeme, navrhujeme, aby sa vyjadrilo poďakovanie za vernú službu mnohých kňazov, aby boli kňazi povzbudení v tejto službe a aby boli v partikulách cirkvách zavedené pastoračné smernice ohľadom kňazského pastoračného plánu, ktorý by bol systematický a organizovaný a podporil by skutočnú obnovu života a služby kňazov, ktorí sú prvými činiteľmi novej evanjelizácie (porov. *Pastores dabo vobis*, 2).

Aby boli kňazi vhodne pripravení na dielo novej evanjelizácie, synoda si želá, aby boli starostlivo formovaní v hlbokom duchovnom živote, pravom učení Cirkvi, v schopnosti komunikovať v katechéze a pochopiť rôzne javy modernej kultúry.

Semináre by mali sa sústreďovať na novú evanjelizáciu, aby sa stala trvalou a jednotiacou témou v programoch ľudskej, duchovnej, intelektuálnej a pastoračnej formácie, v *ars celebrandi*, v homiletike a pri vysluhovaní sviatosti zmierenia, ktoré sú veľmi dôležitými súčasťami novej evanjelizácie. Synoda uznáva prácu diakonov, ktorých služba má pre Cirkev veľký prínos, a povzbudzuje ich. Programy permanentnej formácie v diecézach by mali byť dostupné aj pre diakonov.

50. propozícia: Zasnávený život

Zasnávený život, či už mužov alebo žien, bol v dejinách pre Cirkev v diele evanjelizácie veľkým prínosom.

V tomto momente novej evanjelizácie synoda žiada všetkých rehoľníkov a rehoľníčky a členov sekulárnych inštitútov, aby prežívali svoju identitu zasnávených osôb radikálne a s radosťou. Svedectvo života, ktoré ukazuje primát Boha a ktoré cez život v komunite vyjadruje humanizujúcu silu evanjelia, je mocným ohlasovaním Božieho kráľovstva.

Zasnávený život, plne evanjeliový a evanjelizačný, v hlbokkej jednote s pastiermi Cirkvi a v spoluzodpovednosti s laikmi, verný vlastným charizmám, je významným prínosom pre novú evanjelizáciu.

Synoda žiada rehoľné rády a kongregácie, aby plne k dispozícii vstupovali na geografické, sociálne i kultúrne hranice evanjelizácie. Synoda pozýva rehoľníkov, aby vykročili smerom k novým misijným *aeropágom*.

Keďže nová evanjelizácia je v podstate duchovnou záležitosťou, synoda tiež zdôrazňuje veľký význam kontemplatívneho života pre odovzdávanie viery.

Starodávna tradícia zasnáveného kontemplatívneho života v pôvodnej forme stabilnej komunity modlitby a práce je naďalej silným zdrojom milosti v živote a poslaní Cirkvi. Synoda dúfa, že nová evanjelizácia nadchne mnohých veriacich, aby objavili túto formu života.

51. propozícia: Mládež a nová evanjelizácia

Mladí ľudia nie sú len budúcnosťou novej evanjelizácie, ale tiež súčasnosťou (a darom) v Cirkvi. Nie sú len prijímateľmi, ale tiež nositeľmi evanjelizácie, zvlášť pre svojich vrstovníkov. Mladí ľudia hľadajú pravdu a zmysel života, ktoré im môže poskytnúť Ježiš, lebo on je Pravdou a ich Priateľom.

Cez príkladných dospelých kresťanov, svätcov, zvlášť mladých svätcov a oddaných služobníkov venujúcich sa mladým, je Cirkev viditeľná a vierohodná pre mladých ľudí. Všade tam, kde sa mladí ľudia zdržiavajú, či už doma, v škole, alebo v kresťanskom spoločenstve, je nevyhnutné, aby sa evanjelizátori s nimi stretávali a trávili s nimi čas; aby im predkladali Ježiša a sprevádzali ich v jeho nasledovaní, a viedli ich k objaveniu vlastného povolania v živote a v Cirkvi.

Keďže médiá majú značný vplyv na fyzický, emocionálny a duchovný stav mladých ľudí, Cirkev sa cez katechézu a pastoračiu mladých snaží, aby sa naučili rozlišovať medzi dobrom a zlom, uprednostňovali evanjeliové hodnoty pred svetskými, a formovali si pevné presvedčenie viery.

Slávenia Svetových dní mládeže a YOUCAT sú mimoriadnymi prostriedkami novej evanjelizácie.

52. propozícia: Ekumenický dialóg

Treba zdôrazniť ekumenický rozmer úsilia v rámci novej evanjelizácie. Zodpovedá to modlitbe Pána Ježiša, „*aby všetci boli jedno*“ (Jn 17, 21). Vierohodnosť našej služby evanjeliu bude oveľa väčšia, keď prekonáme naše rozdelenia. Pokým sa nová evanjelizácia usiluje na jednej strane o zachovanie katolíckej identity a jednoty, na druhej strane podporuje aj ekumenickú spoluprácu, poukazujúc na to, ako veľmi nás zjednocuje viera, ktorú sme dostali v krste.

Synodálni otcovia sú vďační za pokrok, ktorý sa dosiahol v ekumenickom dialógu od Druhého vatikánskeho koncilu. Napriek ťažkostiam v minulosti sa výsledok tohto dialógu zvlášť prejavil na tejto synode, a to účasťou ekumenického patriarchu Bartolomeja I., canterburského arcibiskupa Dr. Rowana Williamsa a ďalších delegátov bratských cirkví. Synodálni otcovia vyjadrujú túžbu, aby Cirkev pokračovala vo svojom úsilí na tejto ceste jednoty a lásky.

53. propozícia: Medzináboženský dialóg

Dialóg so všetkými veriacimi je súčasťou novej evanjelizácie. Cirkev osobitne pozýva kresťanov, aby vytrvalo posilňovali svoje vzťahy s moslimami, v súlade s učením deklarácie *Nostra aetate*. Napriek ťažkostiam musí tento dialóg pokračovať. Vždy to závisí na partneroch, ktorí majú mať primeranú formáciu, autentický cirkevný základ ako kresťania a majú rešpektovať svedomie druhých ľudí a podporovať náboženskú slobodu pre všetkých.

Cirkev, verná učeniu Druhého vatikánskeho koncilu, rešpektuje iné náboženstvá a ich príslušníkov, a teší sa, keď s nimi môže spolupracovať pri ochrane a podpore nedotknuteľnej dôstojnosti každej osoby.

54. propozícia: Dialóg medzi vedou a vierou

Dialóg medzi vedou a vierou je živou oblasťou novej evanjelizácie. Tento dialóg vyžaduje na jednej strane otvorenosť rozumu pre tajomstvo, ktoré ho presahuje, ako aj uvedomenie si základných hraníc vedeckého poznania. Na druhej strane si tiež vyžaduje vieru, ktorá je otvorená pre rozmýšľanie a pre výsledky vedeckého výskumu.

55. propozícia: Nádvorie hľadajúcich

Cirkevné spoločenstvá zavádzajú istý druh *Nádvoria hľadajúcich*, kde veriaci i neveriaci môžu viesť dialóg o základných témach: veľkých otázkach etiky, umenia a vedy, a o hľadaní transcendentna. Tento dialóg je zvlášť určený tým, „pre ktorých je náboženstvo niečím cudzím,

pre ktorých je Boh neznámy, ktorí však zároveň nechcú zostať jednoducho bez Boha, ale chcú sa k nemu priblížiť aspoň ako k nepoznanému (Benedikt XVI., *Prihovor k členom Rímskej kúrie*, 21. decembra 2009). Katolícke výchovno-vzdelávacie inštitúcie môžu osobitným spôsobom napomáhať takýto dialóg, ktorý nikdy nemôže byť oddelený od „prvého ohlasovania“.

56. propozícia: Ochrana stvorenia

Aj ochrana stvorenia prispieva mnohorakým spôsobom k evanjelizácii. Je svedectvom našej viery o добрote Božieho stvorenia. Ukazuje zmysel pre solidaritu s tými, ktorých život a živobytie závisí od dobra stvorenia. Ukazuje tiež medzigeneračnú solidaritu s tými, ktorí prídu po nás, a je jasným svedectvom v prospech zodpovedného a spravodlivého používania dohier zeme, ktorá je našim spoločným domovom.

Záver

57. propozícia: Odovzdávanie kresťanskej viery

„*Budete mi svedkami*“ (*Sk* 1, 8). Cirkev si od počiatku bola vedomá svojej zodpovednosti za šírenie dobrej zvesti. Úlohou novej evanjelizácie, ktorá pokračuje v tejto apoštolskej tradícii, je odovzdávanie viery. Druhý vatikánsky koncil nám pripomína, že táto úloha je komplexným procesom, ktorý zahŕňa vieru i život každého kresťana.

Viera nemôže byť odovzdávaná prostredníctvom života, ktorý nie je formovaný podľa evanjelia alebo života, ktorý nenachádza v evanjeliu svoj zmysel, pravdu a budúcnosť.

Preto nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery vyzýva všetkých veriacich, aby si obnovili svoju vieru a svoje osobné stretnutie s Ježišom v Cirkvi, a tak hlbšia ocenili pravdu viery a s radosťou sa o ňu delili.

58. propozícia: Mária, hviezda novej evanjelizácie

Druhý vatikánsky koncil predstavil Máriu v kontexte Kristovho tajomstva a tajomstva Cirkvi (porov *Lumen gentium*, 52–68). Pápež Pavol VI. ju nazval „hviezdou evanjelizácie“. Preto je pre nás vzorom viery, nádeje a lásky. Mária ako prvá pomáhala priviesť učeníkov k učiteľovi (porov. *Jn* 2). V hornej sieni je matkou veriacich (porov. *Sk* 1, 14).

Ako Matka Vykupiteľa sa Mária stáva svedkyňou Božej lásky. Mária slobodne plní Božiu vôľu. Je silnou ženou, ktorá spolu s Jánom zostáva pod krížom. Mária sa neustále prihovára za nás a sprevádza veriacich na ich ceste až pod Pánov kríž.

Ako Božia matka a kráľovná je pre trpiacich a núdznych znakom nádeje. Dnes je aj „misionárkou“, ktorá nám bude pomáhať v súčasných problémoch a svojou blízkosťou otvorí srdcia mužov a žien pre vieru.

Neustále upierajme zrak na Máriu. Ona nám pomôže ohlasovať posolstvo spásy všetkým mužom a ženám, aby sa tiež mohli stať aktérmi evanjelizácie. Mária je Matkou Cirkvi. Nech sa Cirkev skrze ňu stane domovom pre mnohých a matkou všetkých ľudí.